Mít oči a srdce dokořán

Ptala se **Martina Kobzová**
Foto **Pavel Radosta** a **archiv ateliéru Flera**

Původně jsme našeho nejznámějšího úspěšného zahradního architekta Ferdinanda Lefflera zpovídali pro rubriku Na návštěvě v ateliéru. Vždyť jeho obor je o kreativitě, estetice i umění tvořit a Ferdinand ateliér také založil – jeden z největších v Evropě, ateliér Flera. Jenže jeho energie a chuť inspirovat a povzbuzovat ostatní je tak strhující, že je z toho nakonec hlavní rozhovor. Setkat se s někým, kdo si za svým životem takto stojí, ví, co a proč dělá, s radostí i respektem k ostatním a ke svému okolí, je tak osvěžující!

Vám se podařilo, i díky televiznímu pořadu Ferdinandovy zahrady, přiblížit zahradní architekturu široké veřejnosti. Jak a kdy jste se ale dostal k tomuto oboru vy sám?

Chtěl jsem se původně živit muzikou, na gymplu jsme měli kapelu, zajímal mě ale také design a bavily mě přírodovědné obory: chemie, biologie… Koketoval jsem i s medicínou – v rodině máme doktory a nějak se automaticky předpokládalo, že budu zubař jako babička, dokonce pro mě zahřívala nějaké místečko v ordinaci. Ale nakonec jsem zvolil krajinné inženýrství a aplikovanou ekologii. Krajina a příroda mě přitahovaly odmalička, táta se věnoval rekultivacím krajiny, regulaci vodních toků. Rád jsem poslouchal jeho vyprávění nad výkresy i v terénu, jak řeka meandruje a co se v krajině děje, ukazoval mi konkrétní případy, kde je to špatně, a mně přišla šance zlepšovat a napravovat prostředí třeba po průmyslových zásazích člověka jako smysluplná. Brzy jsem ale pochopil, že to nebude má cesta.

Proč? Co vám nesedělo?

Chyběl mi přímý kontakt a komunikace s konkrétním člověkem. Psychologie byla dalším oborem, který mě moc bavil, cítil jsem, že lidé, jejich pocity, potřeby a přání jsou pro mě stěžejní. Po dvou semestrech se mi zdálo studium příliš teoretické, papíry, kancelář a razítka, chyběl mi člověk, jeho emoce. Rozhodnutí změnit obor dozrálo při pobytu v zahraničí. Dva roky na cestách Evropou a Amerikou byly obrovská škola života, dřina i dobrodružství a moc mi to dalo. Vyzkoušel jsem leccos, byl jsem vyhazovačem v nočním klubu, stavěl zídky, pracoval v zemědělství, a nakonec také jako zahradník v New Hampshire pro zahradní architekty. Tehdy jsem si uvědomil, že všechno, co mne zajímá – ekologie, proměna prostoru, psychologie, sociologie a design – se v zahradní architektuře propojuje. To bylo neskutečně objevné a radostné. Přijel jsem s obrovskou chutí, odvahou a sebevědomím se tomuto oboru věnovat.

Měl jste už tehdy nějakou konkrétní vizi, kam chcete směřovat, co akcentovat?

Rodila se postupně, po škole mě zajímal design, materiály, kytky, detaily, nasával jsem spoustu věcí, učil se rozpoznávat to prostředí. Zahradní architektura má velké rozpětí, můžete být víc technický, ekologický, designový… Chvíli mi trvalo, než jsem se dokázal zorientovat a ujasnit si, co je pro mne ta pravá hodnota. Pak to najednou všechno do sebe tak nějak přirozeně začalo zapadat – filozoficky – témata, priority a bylo to pro mě fakt převratné. Cítil jsem, že je to to pravé, je to má cesta a vím, co tím chci sdělovat.

Co konkrétně se pro vás stalo stěžejním? Dá se to pojmenovat?

Pravdivost a přirozenost. V komunikaci s klientem, v celém konceptu, v rámci použití materiálů i k sobě samému. Na nic si nehrát, nedávat nic na odiv, nehledat zbytečné složitosti, naopak nacházet, co nám je příjemné, přirozené, blízké. Krása je často v těch nejjednodušších, zdánlivě obyčejných věcech… lavička, ohniště, dřevěný pražec. S tím jde ruku v ruce i aspekt ekologie, potažmo ekonomie. Proč přes půl planety vozit tropické dřevo na terasu, když můžeme použít náš původní dub? Proč se pídit po okatě bílých kamenech z Itálie, když nejhezčí v zahradě bude stejně kámen z nedalekého lomu? Japonská zahrada s bonsaji na Šumavě, proč? Soulad s místními zdroji a krajinou je základem celého přístupu.

Není ta přirozenost lidem málo?

Ne, přináší víc klidu, rovnováhy a jde naproti potřebám člověka, který je vždy středobodem toho konceptu. Naštěstí po divokých devadesátkách, kdy vznikaly šílené věci, nesmyslně okopírované okrasné zahrady hlavně naoko jako kontrast produkčních zahrad, máme nakročeno k větší autentičnosti. Stejně je ale potřeba vždy hledat, co je tím nejpřirozenějším pro to dané místo a pro tu konkrétní rodinu. Což je, přiznám se, pro mě ta nejpřitažlivější část projektu. Rozhovory, spousta otázek, odkrývání přání a potřeb jednotlivých členů rodiny, o kterých často nevědí ani oni sami, ptám se i dětí… taková sonda do duše rodiny, kterou pak převádím do našeho architektonického jazyka. To je moje parketa, a přestože dnes pracuje v ateliéru kolem třiceti lidí, jsem osobně úplně u všech úvodních rozhovorů. Zatím jsem se toho nedokázal vzdát, i když je to časově velmi náročné. Mě samého ta setkání nesmírně obohacují a vždycky přinesou něco nového.

Soukromé realizace ve vaší práci převažují, máte za sebou i významné zakázky v zahraničí, veřejnému prostoru se ale věnujete spíš okrajově. To je záměr?

Pro spoustu architektů je veřejný prostor prestižnější záležitost než soukromé zahrady, já to tak ale nemám. Chybí mi při té práci kontakt napřímo s člověkem, zpětná vazba. Jednání s politiky a developery je něco úplně jiného, má to mnohá úskalí a narazit na osvícené zastupitelstvo či developera je spíš výjimka. Nám se to párkrát podařilo – ve Vratislavicích u Liberce, při urbanizačním plánu Harrachova nebo při realizaci

zámeckého parku ve Žďáru nad Sázavou s hrabětem Constantinem Kinským. To jsou projekty dělané opravdu pro lidi.

Tudy se tedy vaše budoucnost ubírat nebude?

Do veřejného prostoru si jen občas „odskočím“, většinou na popud mladších kolegů z ateliéru, kteří si to chtějí vyzkoušet, ale já osobně se pak o to raději vrátím na

sebemenší zahrádku. Svou cestu čím dál víc vidím spíš v předávání zkušeností a vzdělávání lidí. Do toho mám obrovskou chuť a snad i geny po mamince, která je učitelka. Ať už jsou to knihy, videa, přednášky, kurzy, nejnověji pak online kurz Žijte ve své zahradě, který mi dal hodně práce a věnoval jsem mu opravdu spoustu energie, aby byl co nejlepší. Mám obrovskou radost z ohlasů a reakcí, které na něj jsou. Snažím se lidi povzbuzovat, že funkční a příjemné prostředí si dokážeme vytvořit prakticky kdekoliv a že to zvládne každý, i oni, když budou vědět, jak na to.

Neztrácíte tím přímé zákazníky?

Tak to vůbec neberu, i když samozřejmě upozorňuji, kdy je vhodné přizvat odborníky. Dívám

se na to mnohem komplexněji. Čím víc spokojených lidí ve své zahradě, tím víc spokojenosti a dobré nálady, která se bude šířit dál. A pak každá jedna zahrada je také kousek planety, a když sečtete ty kousky zahrad, tak už můžeme ovlivnit a pomoct naší planetě, která to tak potřebuje. Dlouhodobě se věnuji dvěma tématům: zacházení s vodou, respektive zachytávání dešťové vody a vztahu k půdě, k ornici, tomu nejcennějšímu, co tady máme a moc si toho neuvědomujeme. Zrovna ve městech, kde je problém s přehříváním a se zadržováním vody největší, tvoří zahrady velké procento zeleně a já bych rád využil jakékoliv příležitosti, kdy můžu říkat lidem: sázejte stromy, naše lokální stromy, chytejte dešťovou vodu… to už je pomoc planetě.

Vy zníte pořád tak neuvěřitelně nadšeně, přitom máte spoustu práce, čtyři děti, tři psy, cestujete, jezdíte na kole. Jak se to dá zvládnout pořád s úsměvem?

Ať dělám cokoliv, snažím se to dělat s radostí a na pohodu, užít si každou činnost a umět i vypnout. Vstanu v pět a jdu si zaběhat se psem kolem Berounky, bydlím v Dobřichovicích, mám tak rád řeku a ty výhledy, to mě nastartuje. Mažeme si chleby a u toho posloucháme s dětmi muziku, o víkendu neberu telefony… Stojí za to se v každý okamžik ptát, zda nežijeme něco, co nám nevyhovuje, a mít odvahu to měnit. Nedovedu si představit, že chodím do práce otrávený nebo že pracuji s lidmi, kteří mi nesedí.

Pravda je, že děláte v takovém pozitivním segmentu.

To si často uvědomuju a vážím si toho. Jsem v kontaktu s krásnem, pozitivními emocemi, dělám lidem život příjemnější, říkám, že je to tak trochu jako cukrárna. Manželka je neonatoložka, musí sdělovat rodičům mnohdy těžké zprávy, k tomu mám respekt. V každém oboru je to ale stejně na vás, jak k tomu přistupujete. Mně se podařilo obklopit skvělým týmem, dokážeme se v ateliéru perfektně doplňovat. Je to i o tom, že potlačíte vlastní ego, každý je dobrý v něčem jiném a může přijít s lepším nápadem, než máte vy. Když se to spojí, pak to skvěle funguje, je to jako v kapele. Umíme si tu práci užít, jedeme do jižních Čech na zakázku, vezmeme si kola a projedeme kus toho kraje, abychom navnímali krajinu. Mimochodem, kolo je vážně skvělé, protože má ideální výšku i rychlost, můžete koukat přes plot k sousedům, vidíte, co kde dobře roste. Nedávno jsem takto projel Korfu a dánskou Kodaň, kde mě na kole provázel po všech zákoutích architekt. Ohromný zážitek!

FERDINAND LEFFLER

(*1978)

- Vystudoval Agronomickou fakultu, obor Okrasné zahradnictví na České zemědělské univerzitě.
- Ateliér, který založil v roce 2009, zaměstnává kolem třiceti lidí a pracoval také na zahraničních zakázkách ve světě – v Kanadě, Zanzibaru, Střední Americe, Kostarice nebo Švýcarsku.
- Do povědomí veřejnosti se dostal jako průvodce pořadu České televize Ferdinandovy zahrady.
- Jeho knihy Žijte ve své zahradě a Zelené pokoje se staly hned po vydání bestsellery.
- Zpívá v pražské rockové kapele Boys don't cry, sportuje, hodně jezdí zejména na kole.
- S manželkou a čtyřmi dětmi žije v Dobřichovicích.

A když jezdíte po vlastech českých, co si tak říkáte?

Moje země je pořád Československo, já to neodděluji. Jsem patriot, mám rád naše lidi, rád se bavím se špičkovým chirurgem i s traktoristou, miluju řemesla, která umíme, a také náš československý humor. Mám hrozně rád českou krajinu, a kdykoliv jsem ve světě, zjišťuji, že je mi nejlépe v prostředí, které se blíží tomu českému. V Kanadě, kde jsou podobné smíšené lesy jako u nás, v New Hampshire, kde to vypadá jako na Šumavě, Stromovka mi přijde dokonce hezčí než Central Park v New Yorku. Zatímco třeba Kostarika nebo Zanzibar mi tak blízké nejsou. Je určitě dobré vycestovat, radím to i všem mladým kolegům, protože vás to srovná po všech stránkách. Otevře vám to oči a spoustu věcí si ujasníte. Já třeba teď vím, že mým snem je mít na Vysočině nějaké hezké místo, kde bude sad, včely a koně a kam budeme jezdit s rodinou i kolegy z ateliéru. Takové místo teď hledáme a moc se těším, až ho najdeme. ■